

Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi¹

The analysis of music teachers' attitudes towards teaching music for students who need special education

Meltem Düzbastılar² ve Gülce Eyüpoğlu³

Gönderilme tarihi/Received date: 28 / 05 / 2019

Kabul tarihi/Accepted date: 01 / 10 / 2019

Öz

Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ve müzik eğitimine yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanan bu araştırma, Türkiye'deki özel eğitim uygulama ve iş uygulama merkezleri ile özel eğitim mesleki eğitim merkezlerinde görev yapan 80 müzik öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmada, betimsel araştırmalardan tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin çoğunluğunun lisans döneminde özel eğitim dersi almadığı, öğrencilerin başarılarını nasıl ölçeceğini bilmediği, özel eğitim okullarına atandıklarında en çok korku, kaygı gibi olumsuzluklar yaşayıp sonra bu düşüncelerinin değiştiği, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere eğitim verirken konu ile ilgili lisans döneminde almış oldukları dersin pek de faydalı olmadığı fakat genel tutum düzeylerinin yüksek olduğu ayrıca özel eğitim öğrencileriyle çalışırken sabırlı ve azimli olunması gerektiği yönünde yeni atanacak olan öğretmenlere öneriler verdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Özel Eğitim ve Müzik, Özel Eğitim, Müzik Eğitimi.

Abstract

This research, in which is targeted to identify the attitude against students, who needs private education and against to musical education, was carried out with 80 music teachers who work in private education and work application centers and special vocational training centers. Survey model from descriptive researches was used in the paper. As a result of the research, it is stated that the majority of the teachers didn't study in a special education courses during the undergraduate period; they didn't know how to measure success level of students, when they were assigned to special education schools, they experienced the most fear and anxiety, and after a while they changed their thoughts, the coursework studied during university years, generally doesn't work while they were educating students who need special education; however, they have a high level attitude, what is more, they suggested their new colleagues to be patient and hardworking.

Keywords: Special Education, Special Education and Music, Music Education.

1. Giriş

Bireyin anne karnından başlayıp ölümüne kadar geçirdiği fiziksel, sosyal ve zihinsel değişim süreci gelişim olarak nitelendirilirken bazı bireylerin gerek doğum öncesi gerek doğum esnası veya sonrasında kaynaklanan birtakım aksaklıklardan dolayı fiziksel ve zihinsel gelişimlerinde

¹ Eyüpoğlu, G. (2019). Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Bu Kurumlardaki Müzik Eğitimine ve Öğrencilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı. Trabzon.

² Doç. Dr., Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Trabzon

³ Çarşıbaşı Yavuz İmam Hatip Ortaokulu, gulceguveliogluu@gmail.com

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

problemler olabilmektedir. Bu problemleri yaşayan birey bir şeyi yapmada yetersiz kalırken bu kavram engel olarak adlandırılmıştır.

Engel: “Yetersizliği ya da özrü olan bireyin çevreyle etkileşiminde karşılaştığı problemi tanımlamaktır” (Ataman, 2005, s. 14). Engelli bireylere tanı koyma, bu bireyleri tanıma, bu bireylerin eğitim ihtiyaçlarını belirlemek için engelli bireyler olarak sınıflandırılmıştır. Bazı araştırmacılarca özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ortak özelliklerine göre veya eğitim ihtiyaçlarına göre sınıflandırılırken sınıflandırmaların tam anlamıyla bu amaçların tümünü karşılamadığı, her bireyin bir veya birden fazla engeli olabilme durumundan dolayı, daha önceki araştırmalar doğrultusunda söylenebilmektedir (Ataman, 2005; Ersoy ve Avcı, 2001; Özsoy, Özyürek ve Eripek, 2002). Bu nedenle en bilindik haliyle zihinsel, görme, işitme ve bedensel engelli, ortopedik yetersizlik, otistik, down sendromlu, öğrenme güçlüğü olan, duyu ve davranış bozukluğu vb. şeklinde sınıflama yapılabilir.

Ülkemizde tüm bireyler eğitim hakkına sahiptir ve engel sınıfı ne olursa olsun engelli bireyler de eğitimden faydalanabilmektedir. Engelli bireylerin eğitimine “özel eğitim” denmektedir. Özel eğitim, “çocukluktan farklı ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendi kendine yeterli hale getirerek topluma kaynaşmasını ve bağımsız, üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitimdir” (Ataman, 2005, s.19).

Her eğitim alanı gibi müzik eğitimi de özel eğitimin önemli bir parçasıdır. “Müziğin önemli olmasının nedeni başarı getirmesidir ve bu başarı eğitimciler için çok önemlidir. Müzik, göz ardı edilmemesi gereken bir olgudur. Çünkü engelli bireyler için başarı önemlidir. Başarıyla birlikte motivasyon arttığı gibi engelli bireylerin özgüvenleri de artar. Bu güven duygusuyla birlikte diğer alanlardaki başarı da artar ve bireylerin başarılı olma istekleri pekişir” (Pratt, 1991’den akt., Artan, 2001, s. 45).

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitiminin etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için özel eğitim okullardaki öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan bireylere nasıl eğitim verecekleri hakkında bilgilenmeleri, hazırlanacak olan bireysel eğitim planı (BEP) ve bireysel öğretim planının (BÖP) bu bireylere göre düzenlenmesi, diğer öğrencilerle etkileşiminin sağlanması için ortam hazırlanması ve buldukları ortama ayak uydurabilmeleri için gerekli fiziksel ve sosyal çevrenin hazırlanması gibi konularda bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bu konuda öğretmenlere düşen sorumluluk Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (URL-1, 1982) tarafından “Eğitimin niteliğinin yükseltilmesinde, insanların ve toplumun geliştirilmesinde öğretmenin rolü çok büyük ve önemlidir” şeklinde açıklanmıştır.

Her eğitim alanında olduğu gibi bir eğitim alanı olan müzik eğitiminin de geliştirilmesinde öğretmenin rolü çok önemli olmakla birlikte, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerle çalışan müzik öğretmenlerinin de aldıkları eğitimi özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere göre düzenlemesi, özverili ve yenilikçi yaklaşımlarla eğitim vermesi gerektiği ayrıca, öğretmen tutumlarının öğrenci üzerinde etkisinin büyük olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği Programlarında özel eğitim içerikli dersleri almış olması gerektiği düşünülmektedir.

Ülkemizde, en son YÖK (URL-2, 2018) tarafından yeni “Öğretmenlik Lisans Programları” yayınlanmıştır. Bu dersin ismi “Özel Eğitim ve Kaynaştırma” olarak değiştirilmiş ve dersin içeriği şu şekilde güncellenmiştir: “Özel eğitimle ilgili temel kavramlar; özel eğitimin ilkeleri ve tarihsel gelişimi; özel eğitimle ilgili yasal düzenlemeler; özel eğitimde tanı ve değerlendirme; öğretimin bireyselleştirilmesi; kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri; ailenin eğitime katılımı ve aileyle işbirliği; farklı yetersizlik ve yetenek gruplarının özellikleri; farklı gruplara yönelik eğitim yaklaşımları ve öğretim stratejileri; sınıf yönetiminde etkili stratejiler ve davranış yönetimi” (s. 31).

Ayrıca, aynı programın ilerleyen bölümlerinde meslek bilgisi seçmeli dersleri ana başlığı altında “Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu” ile “Öğrenme Güçlüğü” dersleri eklenmiştir.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin müzik eğitiminin büyük ölçüde önemli olduğu, onlara eğitim veren müzik öğretmenlerinin bu noktada yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerektiğinin pek çok araştırmacı tarafından da fark edildiği konu ile ilgili yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır. Bu araştırmalardan; Turan (2006, s. 6) çalışmasını, “özel eğitim alanında müzik dersi işleyen öğretmenlerin, müzik dersinden faydalanmada karşılaştıkları sorunlar” çerçevesinde incelemiştir. Çalışmanın sonucunda İstanbul’daki özel eğitim merkezlerinde çalışan öğretmenlerin müzik dersi ile ilgili yeterliliklerinin düşük olduğu, ders esnasında kullanılan materyallerin yetersiz ve eğitim ortamı için uygun olmadığı belirtilmiştir. Özel eğitim müzik dersi müfredat programlarının ve özel eğitim ile ilgili yayınların da yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yine, Dalkıran ve Nacakcı (2016, s. 344) araştırmalarında “zihin engelli bireylerin özel eğitim okullarında müzik dersinden ve uygulama faaliyetlerinden nasıl yararlandıklarını ve müzik dersinin uygulanma biçimlerini tespit etmek” amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun müzik dersi etkinliklerinden uygulayabilecekleri ile mevcut öğretim programı ve müzik ders kitabına yönelik çelişkili görüş ve ifadelerinin olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, öğrenciler için mutlu olmayı sağlayan, zevkin bir yolu olan, rahatlamının bir yolu olan rehabilite olmalarını sağlayan bir ders olduğunu belirtmişlerdir.

Kutlu (2018) çalışmasında, Trabzon ilindeki ortaokullar ve özel eğitim uygulama okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle karşılaştıkları sorunları tespit etmeyi amaçlamıştır. Öğretmenlerin mesleki anlamda tecrübeli ancak özel eğitim öğrencileriyle çalışma anlamında tecrübesiz oldukları, lisans döneminde özel eğitim içerikli ders almadıkları, herhangi bir hizmetiçi eğitime tabi tutulmadıkları, bu öğrencilerin algı problemleri olduğu ve derslere katılım konusunda problemler yaşandığı ayrıca okullarda müzik materyallerinin yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Çakır-Doğan (2011, s. 3) “Türkiye’de ilköğretim okullarında öğrenim gören eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere verilen müzik eğitiminin uygulanan müzik dersi öğretim programı, ders işlenişi ve derslerin işlendiği sınıf ortamı açısından durumunu tespit etmeyi” amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Türkiye’de açılmış olan eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında bu öğrencilerle Müzik dersi işleyen özel eğitim sınıf öğretmenleri ve müzik öğretmenleri oluştururken öğretmenlere anket uygulanarak alınan bilgiler doğrultusunda ve Kanada, İngiltere ve Yeni Zelanda ülkelerinde eğitilebilir zihinsel engelli öğrenciler için ilköğretim müzik dersi öğretim programları incelenerek bir öğretim programı modeli önerisi oluşturulmuştur.

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Eren (2014, s. 2593) makalesinde, “müziğin özel eğitim alanında farklı kullanımlarına değinerek, Türkiye’de özel eğitim alanında uygulanan birkaç uygulama örneğine yer vermiştir”.. Araştırmada, lisans döneminde 2006 yılına kadar özel eğitim dersi almayan müzik öğretmeni adayları mezun olduktan sonra özel eğitime ihtiyacı olan bireylerle de çalışmak durumunda olduğu, 2006-2012 yılları arasında özel eğitim dersi olduğu halde içeriğinin teoride kaldığı ve verimli olmadığı, özel çocuklar için özel planlamalar, düzenlemeler ve uygulamalar yapılarak onların ihtiyaçlarının karşılanması gerekirken bu konularda öğretmenlerin yetersiz kaldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Dinç-Altun ve Eyüboğlu (2018) çalışmalarında, müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili görüşlerini incelemiş ve çalışma sonucunda öğretmenlerin çoğunun özel eğitim hakkında bilgisi olmadığı ve bu konu hakkında herhangi bir eğitim alınmadığı, kaynaştırma öğrencilerinin özelliklerini bilmediği, bu öğrencileri derse katma konusunda şarkı söyleme ve ritim çalma dışındaki konularda problem yaşadıkları, ders içeriklerinde Milli Eğitim müzik dersi müfredatını kullanıp kaynaştırma öğrencilerine yönelik özel bir içerik hazırlamadıkları yalnızca ders içerisinde daha basit uygulamalarla öğretim yaptıkları, kaynaştırma eğitiminin verimsiz ve yetersiz olduğu, kaynaştırma öğrencileri için okullarda etkili bir iletişim ortamı hazırlanamadığı, ders saatinin azlığından ve müfredat programının yoğunluğundan dolayı bu öğrencilere zaman ayırlamadığı, öğretmenler için de bu konunun zor olduğu, kalabalık sınıflarda kaynaştırma eğitiminin yürümediği, diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumlarında öğretmenlerin yapabileceği uygulamaların etkisiz kaldığı, diğer öğrencilerin olumsuz tutumları karşısında kaynaştırma öğrencilerinin içine kapanık tavırlar sergilediği ve isteksizlik yaşadıkları, kaynaştırma öğrencilerinin normal okullarda ilgisiz kaldığı, zaten sınıf ve okul ortamlarının kaynaştırma öğrencileri için pek de uygun olmadığı ve bu tarz çocukların bireysel ilgiye daha çok ihtiyaç duydukları yönündedir.

Çelik, Sarı ve Doğru’nun (2015) yürüttükleri bir çalışmada, Türkiye’de ve Avrupa’da özel eğitime ihtiyacı olan çocuklarla yapılan müzik eğitimi çalışmalarının dağılımlarının nasıl olduğu incelenmiştir. Çalışmada Türkiye’de 24, Avrupa’da ise 11 araştırma kategorileştirilerek analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, en çok 2009-2011 yılları arasında, en çok rehabilitasyon ve tedavi amacıyla, daha çok deneysel çalışma yöntemiyle, en çok otizm engel grubuna yönelik, daha çok 16 yaş ve üzerine yönelik çalışmalar yapıldığı ve Türkiye’de yapılan çalışmaların çok olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Karabulut, Karabulut ve Yıkılmış (2016) çalışmalarında, Türkiye’de 2005- 2015 yılları arasında özel eğitimde müziğe yönelik yapılan lisansüstü tezlerin neler olduğunu ve hangi konuları içerdiğini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin sosyal beceri ve hayata hazırlanmalarına ilişkin olumlu sonuçlara varan çalışmalara ulaşılsa da becerilerin sınırlı sayıda olmasının ve çalışma sayısının yetersizliği vurgulanmıştır. Araştırma sayısının yetersiz olduğu buna rağmen özel çocukların da müzik yeteneğine sahip oldukları, bir çalışma sonucunda ise Talim Terbiye Kurulunun hazırlamış olduğu herhangi bir öğretim programının olmaması yer almaktadır. Ayrıca, Türkiye’deki çalışmaların müziğin bu alanında tedavi, öğretim yöntemi ve problem davranışların azaltılması adına kullanıldığı sonuçlarına varılmıştır.

Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesi, “Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumları nasıldır?” olarak belirlenmiştir.

1.1. Araştırmanın amacı

Araştırmada, Türkiye'deki özel eğitim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin bu kurumlardaki müzik eğitimine ve öğrencilere yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanırken,

1. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumlarının demografik bilgilerine göre durumları nasıldır?
2. Öğretmenlerin lisans döneminde aldıkları “özel eğitim” dersinin yeterliliğine ilişkin bulgular nelerdir?
3. Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili düşüncelerine ilişkin bulgular nelerdir? sorularına cevap aranmıştır.

1.2. Araştırmanın önemi

Öğretmenlerin eğitim verirken, lisans eğitimi sürecinde aldıkları özel eğitim dersinden ne derece faydalandıklarının incelenmesinin, üniversitelerin ilgili bölümlerinde verilen özel eğitim dersinin niteliği ve yeterliliğinin belirlenmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca araştırma, özel eğitim kurumlarında çalışan müzik öğretmenlerinin özel eğitim ile ilgili olumlu-olumsuz tutum, görüş ve tavsiyelerinin öğretmen adaylarına fayda sağlayacağına inanılması açısından önem taşımaktadır.

Ayrıca, bu kurumlarda görev yapan müzik öğretmenlerini birleştirerek yaşanan benzer problemleri ortaya çıkarması, eksikliklerin belirlenmesi ve çözüm yolları aranması aşamasında, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ders verme konusunda, özel eğitimin öneminin kavranması yine bu kurumlara atanacak olan müzik öğretmenlerinin bir takım eksiklikleri bilerek tercihte bulunması konularında önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın sınırlılıkları

1. Araştırma, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Türkiye'deki Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezlerinde ve Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerinde çalışan 80 müzik öğretmeni ile sınırlıdır.
2. Araştırma, müzik öğretmenlerinin özel eğitim ile ilgili konularda olumlu ve olumsuz tutumlarını tespit etme ile sınırlıdır.
3. Araştırma, Dinç-Altun'un (2017) ölçeğinin ve araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu soruların uygulanması ile sınırlıdır.

1.4. Araştırmanın varsayımları

1. Araştırma modelinin bu çalışmanın problemi için en uygun model olduğu varsayılmıştır.
2. Çalışmaya katılan tüm öğretmenlerin, ankette yer alan tüm soruları samimiyetle cevaplandıkları varsayılmıştır.
3. Kullanılan ölçme aracının kullanılabilirlik açısından uygun olduğu varsayılmıştır.
4. Araştırmaya katılan öğretmen sayısının tüm Türkiye'yi temsil ettiği varsayılmıştır.

2. Yöntem

Bu bölümde, araştırma modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması, veri toplama araçları ile verilerin analizi sırasıyla açıklanmıştır.

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

2.1. Araştırma modeli

Araştırmada, betimsel araştırmalardan tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişteki veya halen varlığı devam eden bir durumun olduğu gibi betimlenmesini sağlayan araştırma yöntemidir. Sosyal bilimlerde sıkça kullanılırken yüz yüze görüşme, telefon, posta yoluyla anket, anket formu, internet ve e-mail yoluyla veri toplanabilmektedir (Ersoy, 2013).

2.2. Araştırma grubu

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezleri ile Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerinde görev yapan müzik öğretmenleri oluştururken, araştırma örneklemini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında MEB'e bağlı Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezleri ile Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerinde çalışan müzik öğretmenlerinin neredeyse tamamına ulaşılarak kadrolu, sözleşmeli, görevlendirme ve ücretli olarak görev yapan 80 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada, tesadüf olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örneklemede, çalışmanın amacına en iyi şekilde hizmet ettiğine inanılan en uygun birimler dikkate alınır (Baştürk ve Taştepe, 2013). Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgileri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgilerinin dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	49	61,3
	Erkek	31	38,8
	Toplam	80	100,0
Lisans mezuniyeti	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi bölümü	54	67,5
	Konservatuar	16	20,0
	Diğer	10	12,5
	Toplam	80	100,0
Çalışılan okul	Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi	51	63,7
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	36,2
	Toplam	80	100,0
Meslekte hizmet süresi	0-5 yıl	16	20,0
	6-10 yıl	19	23,8
	11-15 yıl	16	20,0
	16-20 yıl	29	36,2
	Toplam	80	100,0
Özel eğitimle ilgili eğitime katılma durumu	Evet	41	51,2
	Hayır	39	48,8
	Toplam	80	100,0
Lisans eğitiminde özel eğitim dersi alma durumu	Evet	12	15,0
	Hayır	68	85,0
	Toplam	80	100,0
Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görme	Evet	54	67,5
	Hayır	26	32,5
	Toplam	80	100,0

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). The analysis of music teachers' attitudes towards teaching music for students who need special education. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

2.3. Verilerin toplanması

Çalışmanın verileri nicel araştırmalarda kullanılan anket ile elde edilmiştir. Anket'in 1. bölümünde yarı yapılandırılmış sorular yer alırken 2. bölümünde hazır ölçek kullanılmıştır.

2.4. Veri toplama araçları

Araştırmada, Dinç-Altun (2017) tarafından geliştirilen öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumlarını ölçen ölçek kullanılmıştır. Ölçek güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasında ölçeğin genel güvenilirliği Cronbach's Alpha=0.825 olmak üzere çok yüksek bulunmuştur. Bu araştırmada ise ölçeğin güvenilirliği Alpha=0,803 olarak yine çok yüksek bulunmuştur. Ölçeğin 11. maddesi olan "Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin varlığı sınıftaki diğer öğrencilerin haklarını kısıtlar" sorusu örnekleme uymadığından ölçek sahibinin bilgisi dâhilinde çıkarılıp yerine dolgu maddesi olarak "Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler müziği okullarda değil özel müzik dersi olarak öğrenmeliler" sorusu eklenmiştir. Ayrıca dolgu maddesi olduğundan analiz edilmemiştir.

2.5. Verilerin analizi

Araştırmada veriler SPSS 22.0 programı kullanılarak analiz edilirken verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntem olarak standart sapma, yüzde, sayı ve ortalama kullanılmıştır. "Ölçek boyutlarının aldığı puanlar 1 ile 5 arasında değerlendirilmektedir. Dağılım aralığının hesaplanması amacıyla, Dağılım aralığı=En büyük değer- En küçük değer/ Derece sayısı formülü kullanılmıştır. Bu aralık 4 puanlık genişliğe sahiptir. Bu genişlik beş eşit genişliğe bölünerek 1.00- 1.79 arası "çok düşük", 1.80- 2.59 arası "düşük", 2.60- 3.39 "arası orta", 3.40-4.19 arası yüksek, 4.20-5.00 arası çok yüksek olarak sınır değerleri belirlenmiş ve bulgular yorumlanmıştır" (Sümbüloğlu,1993, s. 9).

Ayrıca ölçeğin 1. bölümünde yer alan açık uçlu sorular betimsel olarak analiz edip, tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Özdemir'e (2010, s. 336) göre "Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür".

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular tablolar yardımıyla açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın nicel bulguları

3.1.1. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumlarının demografik bilgilerine göre durumları

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam puanları ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değerdir ($p>0,05$).

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Tablo 2. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumlarının cinsiyete göre ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Akademik başarı algısı	Kadın	49	4,405	0,459	-0,956	0,342
	Erkek	31	4,505	0,458		
Öğretim formasyon yeterliliği	Kadın	49	3,392	0,653	-0,526	0,601
	Erkek	31	3,477	0,791		
Sınıf yönetimi algısı	Kadın	49	4,009	0,534	-1,534	0,129
	Erkek	31	4,202	0,572		
Eğitim ortamı tasarımı algısı	Kadın	49	2,694	0,582	-1,252	0,214
	Erkek	31	2,858	0,554		
Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam	Kadın	49	3,644	0,321	-1,640	0,105
	Erkek	31	3,776	0,390		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ilişkin tutum genel toplam puanları ortalamalarının lisans mezuniyetine göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan tek yönlü varyans analizine (Anova) göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 3. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumların lisans mezuniyetine göre ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Akademik başarı algısı	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	54	4,466	0,450	0,229	0,796
	Konservatuar	16	4,417	0,491		
	Diğer	10	4,367	0,489		
Öğretim formasyon yeterliliği	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	54	3,426	0,709	0,005	0,995
	Konservatuar	16	3,413	0,659		
	Diğer	10	3,440	0,832		
Sınıf yönetimi algısı	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	54	4,074	0,531	0,363	0,697
	Konservatuar	16	4,031	0,651		
	Diğer	10	4,217	0,542		
Eğitim ortamı tasarımı algısı	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	54	2,733	0,570	0,200	0,819
	Konservatuar	16	2,838	0,642		
	Diğer	10	2,760	0,523		
Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	54	3,694	0,324	0,002	0,998
	Konservatuar	16	3,694	0,452		
	Diğer	10	3,702	0,368		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam puanları ortalamalarının çalışılan okul türüne göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). The analysis of music teachers' attitudes towards teaching music for students who need special education. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Tablo 4. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumlarının çalışılan okula göre ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Akademik başarı algısı	Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi	51	4,503	0,433	1,553	0,124
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	4,339	0,491		
Öğretim formasyon yeterliliği	Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi	51	3,420	0,731	-0,090	0,929
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	3,656	0,348		
Sınıf yönetimi algısı	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	51	4,113	0,560	0,628	0,532
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	4,032	0,548		
Eğitim ortamı tasarımı algısı	Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi	51	2,757	0,616	-0,013	0,990
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	2,759	0,500		
Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam	Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi	51	3,718	0,357	0,749	0,456
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	3,656	0,348		

Tablo 5. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumlarının meslekte hizmet süresine göre ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Akademik başarı algısı	0-5 Yıl	16	4,323	0,525	0,860	0,466
	6-10 Yıl	19	4,404	0,449		
	11-15 Yıl	16	4,573	0,426		
	16-20 Yıl	29	4,466	0,446		
Öğretim formasyon yeterliliği	0-5 Yıl	16	3,300	0,741	1,368	0,259
	6-10 Yıl	19	3,526	0,626		
	11-15 Yıl	16	3,175	0,766		
	16-20 Yıl	29	3,566	0,689		
Sınıf yönetimi algısı	0-5 Yıl	16	3,953	0,708	0,434	0,729
	6-10 Yıl	19	4,118	0,536		
	11-15 Yıl	16	4,063	0,433		
	16-20 Yıl	29	4,144	0,543		
Eğitim ortamı tasarımı algısı	0-5 Yıl	16	2,488	0,566	2,504	0,065
	6-10 Yıl	19	2,863	0,570		
	11-15 Yıl	16	2,625	0,623		
	16-20 Yıl	29	2,910	0,506		
Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam	0-5 Yıl	16	3,534	0,358	2,118	0,105
	6-10 Yıl	19	3,742	0,375		
	11-15 Yıl	16	3,634	0,320		
	16-20 Yıl	29	3,787	0,332		

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam puanları ortalamalarının meslekte hizmet süresine göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan tek yönlü varyans analizine (Anova) göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 6. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumlarının özel eğitimle ilgili eğitime katılma durumuna göre ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Akademik başarı algısı	Evet	41	4,407	0,471	-0,743	0,460
	Hayır	39	4,483	0,447		
Öğretim formasyon yeterliliği	Evet	41	3,522	0,711	1,264	0,210
	Hayır	39	3,323	0,695		
Sınıf yönetimi algısı	Evet	41	4,049	0,560	-0,570	0,570
	Hayır	39	4,120	0,551		
Eğitim ortamı tasarımı algısı	Evet	41	2,702	0,587	-0,879	0,382
	Hayır	39	2,815	0,561		
Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam	Evet	41	3,688	0,367	-0,193	0,847
	Hayır	39	3,703	0,342		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel puanları ortalamalarının özel eğitimle ilgili eğitime katılma durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 7. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumlarının lisans eğitiminde özel eğitim dersi alma durumuna göre ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Akademik başarı algısı	Evet	12	4,389	0,557	-0,447	0,656
	Hayır	68	4,453	0,443		
Öğretim formasyon yeterliliği	Evet	12	3,633	0,565	1,110	0,270
	Hayır	68	3,388	0,726		
Sınıf yönetimi algısı	Evet	12	4,229	0,617	0,990	0,325
	Hayır	68	4,058	0,542		
Eğitim ortamı tasarımı algısı	Evet	12	2,600	0,591	-1,032	0,305
	Hayır	68	2,785	0,570		
Özel öğrencilere yönelik tutum genel toplam	Evet	12	3,721	0,360	0,270	0,788
	Hayır	68	3,691	0,354		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam puanları ortalamalarının lisans eğitiminde özel eğitim dersi alma durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). The analysis of music teachers' attitudes towards teaching music for students who need special education. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Tablo 8. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumlarının özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görme durumuna göre ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Akademik Başarı Algısı	Evet	54	4,466	0,455	0,624	0,534
	Hayır	26	4,397	0,472		
Öğretim Formasyon Yeterliliği	Evet	54	3,782	0,516	9,493	0,000
	Hayır	26	2,685	0,409		
Sınıf Yönetimi Algısı	Evet	54	4,110	0,577	0,609	0,544
	Hayır	26	4,029	0,507		
Eğitim Ortamı Tasarımı Algısı	Evet	54	2,767	0,584	0,205	0,838
	Hayır	26	2,739	0,562		
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Genel Toplam	Evet	54	3,799	0,317	4,139	0,000
	Hayır	26	3,481	0,332		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim formasyon yeterliliği puanları ortalamalarının özel öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görme durumlarına göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olmuştur ($t_{(78)}=9.493$; $p=0.000<0,05$). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görenlerin öğretim formasyon yeterliliği puanları ($\bar{x}=3,782$), özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görmeyenlerin öğretim formasyon yeterliliği puanlarından ($\bar{x}=2,685$) yüksek olarak sonuçlanmıştır.

Öğretmenlerin tutum genel puanları ortalamalarının özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görme durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olmuştur ($t_{(78)}=4.139$; $p=0.000<0,05$). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel puanları ($\bar{x}=3,799$), özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görmeyenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel puanlarından ($\bar{x}=3,481$) yüksek olarak sonuçlanmıştır.

Öğretmenlerin akademik başarı algısı, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı puanları ortalamalarının özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görme durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

3.2. Açık uçlu sorulara ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerden lisans döneminde özel eğitim dersi alan öğretmen sayısı 12'dir. Bu öğretmenlerin araştırmada kullanılan anket formunun 1. bölümündeki açık uçlu sorulara verdiği yanıtlara ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir.

3.2.1. Öğretmenlerin lisans döneminde aldıkları "Özel Eğitim" dersinin yeterliliğine ilişkin bulgular

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi lisans döneminde özel eğitim dersi alan öğretmenlerden 5'i faydasız olduğunu ifade ederken, 4'ü özel eğitim dersinin ders planlama (BEP, BÖP) açısından faydalı olduğunu söylemiştir. Ayrıca konu ile ilgili 3 öğretmen görüş bildirmemiştir.

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Tablo 1. Özel eğitim dersinin ders planlama (bep, böp) açısından yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Faydası olmadı	Ö3, Ö5, Ö6, Ö10, Ö11
Faydası oldu	Ö1, Ö4, Ö7, Ö9,
Görüş belirtmedi	Ö2, Ö8, Ö12

Tablo 10. Özel eğitim dersinin öğrenciyi tanıma (engel türleri ve seviyeleri) açısından yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Faydası oldu	Ö1, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10
Faydası olmadı	Ö4, Ö5, Ö9,
Görüş belirtmedi	Ö2, Ö11, Ö12

Tablo 10'daki gibi özel eğitim dersi alan öğretmenlerin 6'sı özel eğitim dersinin Öğrenciyi Tanıma (Engel Türleri ve Seviyeleri) Açısından faydalı olduğunu ifade ederken, 3'ü fayda sağlamadığı şeklinde görüş bildirmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 3'ü konu hakkında görüş bildirmemiştir.

Tablo 11. Özel eğitim dersinin sınıf yönetimi ve etkili iletişim açısından yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Görüş belirtmedi	Ö2, Ö5, Ö7, Ö11, Ö12
Faydası oldu	Ö1, Ö4, Ö8, Ö10
Faydası olmadı	Ö3, Ö6, Ö9,

Yukarıdaki tabloya göre öğretmenlerin 5'i konu ile ilgili yorum yapmamıştır. 4'ü lisans döneminde aldıkları özel eğitim dersinin sınıf yönetimi ve etkili iletişim açısından kendilerine faydalı olduğunu, 3'ü ise faydasız olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 12. Özel eğitim dersinin farklı yöntem ve teknikleri kullanma açısından yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Faydası olmadı	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9
Görüş belirtmedi	Ö2, Ö11, Ö12
Faydası oldu	Ö8, Ö10

Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılıp lisans döneminde özel eğitimi alan öğretmenlerin çoğunluğu (7) özel eğitim dersinin farklı yöntem ve teknikleri kullanma açısından kendilerine fayda sağlamadığını ifade ederken, 3'ü konu hakkında görüşte bulunmamıştır. Yalnızca 2'si özel eğitim dersinin kendilerine farklı yöntem ve teknikleri kullanma açısından fayda sağladığını ifade etmiştir.

Tablo 13. Özel eğitim dersinin materyal tasarımı açısından yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Faydası olmadı	Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9
Görüş belirtmedi	Ö2, Ö5, Ö11, Ö12
Faydası oldu	Ö1, Ö8, Ö10

Düzbastlar, M., Eyüboğlu, G. (2019). The analysis of music teachers' attitudes towards teaching music for students who need special education. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Tablo 13'teki gibi, özel eğitim dersi alan öğretmenlerin 5' i bu açıdan fayda sağlamadığını, 4'ü ise özel eğitim dersinin materyal tasarımı açısından yeterli olup olmadığına ilişkin herhangi bir görüş bildirmemiştir. 3'ü ise özel eğitim dersinin materyal tasarımı açısından kendilerine faydalı olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 14. Özel eğitim dersinin öğrenciye müziksel davranış kazandırma açısından yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Görüş belirtmedi	Ö1, Ö2, Ö5, Ö11, Ö12
Faydası oldu	Ö4, Ö7, Ö8, Ö10
Faydası olmadı	Ö3, Ö6, Ö9

Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı gibi, özel eğitim dersinin öğrenciye müziksel davranış kazandırma açısından kendilerine faydalı sağlayıp sağlamama noktasında konu ile ilgili görüş bildirmeyen 5 öğretmen olduğu görülmektedir. Bu dersin faydalı olduğunu düşünen 4, faydalı olmadığını düşünen 3 öğretmen mevcuttur.

3.2.2. Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili düşüncelerine ilişkin bulgular

Tablo 15. Öğretmenlerin özel eğitim okuluna atandıklarındaki ilk düşünce ve nedenlerine ilişkin görüşleri

	Nedenler	Öğretmen Sayısı
Korku, kaygı, endişe, tedirginlik, çaresizlik ve bocalama	1. Eğitim yetersizliği 2. Yetememe duygusu 3. Ne yapacağını bilmeme	55
Mutluluk ve kendini ait hissetme	1. İsteyerek atanma 2. Farklı deneyim yaşama isteği 3. Alana katkı sağlama isteği	21
Duygulanma ve merak etme	1. Öğrenci profili	3
Görüş belirtmedi		1
Toplam		80

Tablo 15'te öğretmenlerin 55'i özel eğitim okullarına atandıklarındaki ilk duygularının korku, kaygı, endişe, tedirginlik, çaresizlik ve bocalama olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin, bu düşüncelere kapılmalarının sebepleri özel eğitim konusundaki eğitimlerinin yetersiz olduğunu düşünmelerinden dolayı "kendilerinde yetememe duygusu" ve "ne yapması gerektiğini bilmeme" duygularına kapıldıklarına bağlamışlardır.

Özel eğitim okullarına atandıklarında ilk düşüncesi mutluluk ve kendini ait hissetme olan 21 müzik öğretmeni, bu duyguları hissetmelerindeki sebepleri "isteyerek özel eğitim okuluna atanma", "farklı deneyim yaşama isteği" ve "özel eğitim alanına katkı sağlama isteği" olarak sıralamışlardır. Müzik öğretmenlerinden 3'ü özel eğitim okuluna atandıklarında duygulandıklarını ve merak duygusuna büründüklerini ifade ederken bu duygulara kapılmalarının sebebinin öğrenci profili olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca, konu ile ilgili olarak 1 öğretmen görüş bildirmemiştir. Ardından öğretmenlere, özel eğitim okuluna atandıklarındaki ilk düşünceleri için "Peki daha sonra neler değişti? Neden?" sorusundan alınan cevaplar kategorileştirilerek Tablo 16'da nedenleri ile birlikte gösterilmiştir.

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Tablo 16. Öğretmenlerin özel eğitim okuluna atandıklarındaki ilk düşüncelerinin çalışmaya başladıktan sonra değişme nedenlerine ilişkin görüşleri

Görüş	Nedenler	Öğretmen Sayısı
Yeterlilik	1. Öğrencileri tanıma 2. Materyal geliştirme 3. Bireysel plan yapma 4. Etkili iletişim	40
Mutluluk	1. Öğrencileri tanıma 2. Öğrenci sevgisi 3. Özel eğitime katkıda bulunma	14
Alışma	1. Öğrencileri tanıma	9
Alışamama	1. İletişim güçlüğü	7
Yardım alma	1. Öğrenme güçlüğü 2. Yetersizlik	4
Sabır	1. Öğrenme güçlüğü	3
Görüş belirtmedi		2
Körelme	1. Öğrenme güçlüğü	1
Toplam		80

Müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun özel eğitim okulunda çalıştıktan sonraki düşünceleri olumlu yönde değişmiştir. Bu öğretmenlerden 40'ı özel eğitim okulunda çalıştığı süreçte özel eğitime ihtiyacı olan çocukları tanıyarak, müzik dersinde farklı materyaller üreterek, öğrencilerin özelliklerine göre plan ve program düzenleyerek ve öğrencilerle iletişim kurmayı öğrenerek eğitim verme konusunda yeterli olabildiklerine inanmaktadır.

Tablo 17. Öğretmenlerin ileride özel eğitim okullarında çalışacak olan müzik öğretmenlerine yönelik tavsiyelerine ilişkin görüşleri

Tavsiyeler	Öğretmen Sayısı
Önceden konu ile ilgili eğitim alma ve seminerlere katılma	23
Sabır ve azim	19
Sevgi	12
Ön yargılardan uzaklaşma	11
Bu okulları önerme	8
Bireysel farklılıkları önemseme	3
Beklentiye kapılmama	2
Bu okulları önermeme	1
Görüş belirtmedi	1
Toplam	80

Öğretmenlerden 14'ü öğrencileri tanıyıp onları sevdiklerini ve özel eğitime katkı sağlayabildiklerini görmelerinden dolayı mutlu olduklarını dile getirmiştir. Öğretmenlerden 9'u ise zamanla öğrencileri tanıdıklarından dolayı duruma alıştıklarını söylemişlerdir. Öğretmenlerden 7'si aradan yıllar geçse de özel eğitime ihtiyacı olan çocuklarla iletişim kurmayı başaramamış ve bu nedenle özel eğitim sürecine alışmadığı yönünde ifadelerde bulunmuştur. Öğrencilerin öğrenme güçlüğü ve kendinde yetersizlik duygusu hissetme nedenlerinden dolayı araştırmaya katılan 4 öğretmen çevresindeki özel eğitim öğretmenlerinden yardım alarak eğitim vermeye çalıştıkları yönünde yorumlar yapmıştır. Öğretmenlerden 3'ü öğrencilerin öğrenme güçlüklerin-

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). The analysis of music teachers' attitudes towards teaching music for students who need special education. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

den dolayı, onlara eğitim verirken zorluklar yaşadığını söylerken, özel eğitim okulunda çalışmanın sabır ile alakalı olduğunu vurgulamış ve özel eğitim okulunda çalışmaya başladıktan sonra sabretmenin ne kadar önemli olduğunu anladıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, 1 öğretmen, öğrencilerin öğrenme konusunda güçlük yaşamalarından dolayı müzik eğitimi ve öğretimi konusunda köreltiğini hissettiğini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin ileride özel eğitim kurumlarında çalışacak olan müzik öğretmenlerine tavsiyeleri yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi, çoğunlukla (23) önceden konu ile ilgili eğitim almaları ve seminerlere katılarak kendilerini geliştirme yönünde ve ardından (19) sabırlı ve azimli olmaları yönündedir. Özel eğitim okullarında çalışacak olan öğretmenlerin bu öğrencileri sevmeleri gerektiğini öğretmenlerin 12'si söylerken, 11'i özel eğitim okulları ve bu okullarda eğitim gören öğrencilerle ilgili önyargılarından uzaklaşmaları gerektiğine vurgu yapmıştır. Genel anlamda özel eğitim okullarında da müzik öğretmeni olarak çalışması gerektiğini ise araştırmaya katılan öğretmenlerin 8'i önermektedir. Öğrencilerin bireysel farklılıklarının önemli olduğunu ve buna göre öğretim planı ve programlarının düzenlenmesi gerektiğine yönelik 3 öğretmen tavsiyede bulunmaktadır. Ayrıca, özel eğitim öğrencilerinin öğrenmedeki eksikliklerinden kaynaklanarak bu tip okullara atanacak olan müzik öğretmenlerinin herhangi bir beklenti içerisine girmemelerini öneren 2 öğretmen varken bu kurumlarda çalışılmamasını söyleyen 1 öğretmen mevcuttur.

Tablo 18. Kendini özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere etkin müzik dersi vermede yeterli görmeyen öğretmenlerin nedenlerine ilişkin görüşleri

Görüş	Öğretmen Sayısı
Eğitim yetersizliği	16
Öğretim yöntem ve teknikleri bilgisi yetersizliği	6
Öğrenci kapasitesi	4
Toplam	26

Tablo 18'de özel öğrencilere etkin bir müzik dersi vermede kendini yetersiz gören öğretmenlerin çoğunluğu (16) bu durumun eğitim yetersizliğinden kaynaklandığı söylemektedir. Öğretmenlerin 6'sı da özel eğitim öğrencilerine müzik dersi verirken onlara hangi öğretim yöntem ve tekniklerini kullanması gerektiğini bilmediklerini ifade etmiş ve son olarak öğretmenlerin 4'ü öğrencilerin öğrenme kapasitelerinden kaynaklı olarak müzik dersi vermede kendilerini yetersiz gördüklerini ifade etmiştir.

4. Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda kısa değerlendirmelerde bulunmuş olup ardından "nicel bulgulara yönelik sonuçlar" ve "açık uçlu sorulara ilişkin sonuçlar" olmak üzere iki alt başlık altında sonuçlar maddeler halinde sıralanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun kadın olduğu, meslekte çalışma yılı ortalamalarına bakıldığında deneyimli sayılabilecekleri, özel eğitim konusunda büyük çoğunluğunun kısıtlı eğitim aldığı, hizmetiçi eğitimlerle özel eğitime katkı sağladığı ya da hiç eğitim almadığı ortaya çıkmıştır. "Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Demografik Bilgilerine Göre Durumları"na ilişkin bulguların ikisi dışında diğerlerinin anlamlı olmadığı sonucu, evrenin neredeyse tamamına ulaşılması nedeniyle örneklem sayısı ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Genel olarak özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ders verme noktasında kendini yeterli gören öğretmenlerin tutumları olumlu yönde olmuştur.

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

4.1. Nicel bulgulara yönelik sonuçlar

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin 49'u kadın, 31'i erkektir. Öğretmenlerin çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır.

Öğretmenler lisans mezuniyeti değişkenine göre 54'ü eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü, 16'sı konservatuar, 10'u diğer olarak dağılmaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğu eğitim fakültesi mezunudur.

Öğretmenlerin 51'i özel eğitim uygulama ve iş uygulama merkezi, 29'u ise özel eğitim mesleki eğitim merkezinde çalışmaktadır.

Öğretmenlerin 16'sı 0-5 yıl, 19'u 6-10 yıl, 16'sı 11-15 yıl ve 29'u 16-20 yıl aralıklarında çalışmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin en çok 16-20 yıl arasında meslekte hizmet süresi bulunmaktadır.

Öğretmenlerin 41'i özel eğitim ile ilgili hizmetiçi eğitime katılıp, 39'u konu ile ilgili herhangi bir eğitim almamıştır.

Öğretmenlerin 12'si lisans döneminde özel eğitim dersi almış olup 68'i lisans döneminde özel eğitim içerikli herhangi bir ders almamıştır.

Öğretmenlerin 54'ü özel öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görürken 26'sı kendini yeterli görmemektedir.

Öğretmenlerin demografik bilgileri ile tutumları arasında herhangi bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin öğrencilere yönelik tutumları akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı alt kategorileri altında incelenmiş ve "akademik başarı algısı" düzeyi çok yüksek, "öğretim formasyon yeterliliği" düzeyi yüksek, "sınıf yönetimi algısı" düzeyi yüksek, "eğitim ortamı tasarımı algısı" düzeyi orta, "özel öğrencilere yönelik tutum genel" düzeyi yüksek olarak sonuçlanmıştır.

Formasyon yeterlikleri yüksek olan öğretmenler bu öğrencilere ders verme konusunda kendilerini yeterli görmektedir. Kendini yeterli görmeyenlerin formasyon yeterlikleri de düşüktür.

Tutumları yüksek olan öğretmenler bu öğrencilere ders verme konusunda kendilerini yeterli görürken diğerlerinin bu konuda yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin akademik başarı algısı, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı ile özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görme değişkenine göre herhangi bir farkın olmadığı şeklinde sonuçlanmıştır.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin kendileri gibi öğrencilerin bulunduğu okullarda mı ders alması yoksa kaynaştırma eğitimi mi alması konusundaki düşünceleri birbiriyle çelişmektedir.

4.2. Açık uçlu sorulara ilişkin bulgulara yönelik sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerden lisans döneminde özel eğitim dersi alan 12'sinden alınan bilgiler doğrultusunda, özel eğitim dersinin öğrenciyi tanıma (engel türleri ve seviyeleri) açısından, sınıf yönetimi ve etkili iletişim açısından, 'Özel Eğitim' dersinin faydalı olduğu, özel eğitim dersinin ders planlama (Bep, Böp) açısından, farklı yöntem ve teknikleri kullanma açısından, öğrenciye müziksel davranış kazandırma açısından materyal tasarımı açısından ise faydasız olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu özel eğitim okullarına ilk atandıklarında en çok korku, kaygı, endişe, tedirginlik, çaresizlik ve bocalama yaşarken bu durumun sebebi olarak en çok özel

eğitim konusundaki eğitimlerinin yetersiz olması ve buna bağlı olarak kendilerinde yetememe duygusu ve ne yapması gerektiğini bilememe kaygısı yaşamıştır.

Öğretmenlerin çoğunluğunun özel eğitim okulunda çalıştıktan sonraki düşünceleri olumlu yönde değişmiştir. Öğretmenlerin özel eğitim okulunda çalıştığı süreçte özel eğitime ihtiyacı olan çocukları tanıyarak, müzik dersinde farklı materyaller üreterek, öğrencilerin özelliklerine göre plan ve program düzenleyerek ve öğrencilerle iletişim kurmayı öğrenerek eğitim verme konusunda yeterli olabildikleri, öğrencileri tanıyıp onları sevdikleri, özel eğitime katkı sağlayabildiklerini görmelerinden dolayı mutlu oldukları ve duruma alıştıkları yönündedir.

Öğretmenler ileride özel eğitim kurumlarında çalışacak olan müzik öğretmenlerine önceden konu ile ilgili eğitim almaları ve seminerlere katılarak kendilerini geliştirmeleri, sabırlı ve azimli olmaları, bu öğrencileri sevmeleri, önyargılarından uzaklaşmaları, öğrencilerin bireysel farklılıklarını önemseyerek buna göre öğretim plan ve programlarının düzenlenmesi gerektiği yönündedir.

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere etkin bir müzik dersi vermede kendini yeterli görmeyen öğretmenlere göre bunun nedeni eğitim yetersizliği, öğretim yöntem ve teknikleri bilgisi yetersizliği, öğrencilerin öğrenme kapasitelerindeki yetersizlik olmuştur.

5. Tartışma

Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik genel tutumlarının lisans mezuniyetleri, hizmet süreleri, cinsiyet, lisans döneminde özel eğitim dersi alma durumu, çalışılan okul türü ve özel eğitim ile ilgili herhangi bir hizmetiçi kursa katılma durumlarına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Ancak Dinç-Altun'un (2017) ölçek çalışmasında cinsiyet, çalışılan okul türü, lisans döneminde özel eğitim dersi alma durumu, hizmetiçi kursa katılma durumu bulguları ile farklılaşmaktadır.

Ayrıca, öğretmenlerin 54'ü kendini özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ders vermede yeterli görürken, bu konuda kendini yetersiz gören 26 öğretmene göre konu hakkında eğitim yetersizliği, öğretim yöntem ve teknikleri konusunda bilgi yetersizliği ve öğrencilerin kısıtlı kapasitesi nedeni olmuştur. Öğretmenlerin çoğunluğu bu öğrencilere ders verme konusunda kendini yeterli görse de bunun özel eğitim okulunda uzun süreli çalışmanın verdiği deneyimin sonucu olduğu araştırmanın ilerleyen bölümlerindeki bulgularıyla karşılaştırılınca ortaya çıkmaktadır. Turan (2006) tarafından yapılan çalışma sonucuna göre öğretmenler müzik alan bilgisi konusunda kendilerini yetersiz hissetmekte ve özel eğitim alanında çalışmaktan tatmin olmamaktadır.

Öğretmenler, bazı derslerde özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin diğer öğrencilerle birlikte eğitim almamaları gerektiğini düşünmektedir. Bunda, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin diğer öğrencilerden dolayı dikkat dağınıklığı, anlama güclüğü ve odaklanma konusunda normalden daha fazla problem yaşayacağı düşünülmesinin, normal ders ortamında özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle ilgilenmenin zaman açısından zor olması ve özel ilgiye ihtiyaç duymalarının etkili olabileceği, zihinsel engel derecesine bağlı olarak öğrenemeyeceği ve buna bağlı olarak eğitim öğretim sürecinin aksayacağına inanılmaktadır. Bu inancı Kutlu (2018) çalışmasında desteklenmektedir.

Bu araştırma ile paralel bir şekilde Dinç-Altun ve Eyüboğlu (2018), müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin incelenmesi ile ilgili çalışmasında öğretmenlerin kaynaştırma öğrencileri için ayrı bir plan hazırlamadıkları, diğer öğrencilerle bir arada ders işlemenin o öğrenciler için zor olduğu, müzik ders saatinin o öğrencilerle ayrıca ilgilenmek için yetersiz olduğu ve bu öğrencilerin kendi akranlarıyla birlikte ders alması gerektiği ya da ders planları yapılırken özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için de ayrı plan yapılması gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Araştırmada müzik öğretmenlerinin çoğunluğu özel eğitim kurumlarına ilk atandıklarında korku, kaygı, tedirginlik, çaresizlik ve bocalama duygusuna kapılmıştır. Bu duyguların nedeni öğretmenlerin özel eğitim alanında eğitimsizliği, ne yapacaklarını bilmemeleri ve o öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayamayacaklarını düşünmeleridir. Ancak daha sonra bu duyguların yerini sevgi, mutluluk, yeterlilik ve kendini ait hissetme almıştır. Bu değişim, özel eğitim okullarında çalışmanın korkulacak bir şey olmadığını, deneyimle güzelleştiğinin göstergesi olmuştur.

Öğretmenler, ileride özel eğitim kurumlarına atanacak olan müzik öğretmenlerine çalışmaya başlamadan önce özel eğitim ve öğrenciler hakkında eğitim almaları gerektiğini ve seminerlere katılmaları gerektiğini, sabırlı ve azimli olmalarını, öğrencileri sevmelerini, ön yargılarından kurtulmalarını, öğrencilerin bireysel farklılıklarını önemsemelerini ve özel eğitim okullarında çalışmalarını gerektiğini çünkü özel öğrencilerin de müzikal yetenekleri olduğunu vurgulayarak önerilerde bulunmuştur. Bu bulgu Karabulut ve ark. (2016) tarafından da desteklenmektedir.

Lisans döneminde özel eğitim dersi alan 12 müzik öğretmeni lisans döneminde almış oldukları özel eğitim dersinin içeriğini hatırlamadıkları ya da özel eğitim dersinin üniversitelerde farklı içeriklerle anlatıldığı düşünülmektedir. Bu düşüncüyü Dinç-Altun ve Eyüboğlu (2018) 6 müzik öğretmeni ile kaynaştırma eğitiminin görüldüğü çalışmalarında, 6 müzik öğretmeninden yalnızca 2'sinin lisans döneminde özel eğitim dersi aldığını ifade etmesine rağmen hizmet yıllarına bakıldığında öğretmenlerin özel eğitim dersi almış olduğu vurgulanarak, öğretmenlerin almış oldukları özel eğitim dersini hatırlamadıkları yönünde bir bulguya rastlamıştır. Sahada çalışma ile teorik dersin birbirinden farklı olduğu ancak çalışma ile özel eğitim konusunda deneyim kazanıldığı ve daha iyi bilgi edinilebildiği bulgusu da aynı çalışmanın ve Eren'in (2014) araştırma bulgularıyla benzerlik taşımaktadır.

6. Öneriler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun lisans döneminde özel eğitim dersi alması araştırma sonuçlarını büyük ölçüde etkilediğinden, benzer bir araştırma farklı yıllarda da yapılması,

Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre ders içeriklerini ve ders etkinliklerini planlaması,

Özel eğitim okullarında çalışan müzik öğretmenleri ile özel eğitim alan öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere eğitim verilirken işbirliği içerisinde olması,

Eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği programlarındaki özel eğitim ders saatinin artırılması ve ders içeriğine "Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Müzik Nasıl Öğretilir?" gibi uygulamaya yönelik de konular eklenmesi,

Şartlar el veriyorsa staj dönemlerinde Özel Eğitim Okullarında da müzik öğretmeni adaylarına dönüşümlü olarak öğretmenlik tecrübesi yaptırılması,

Özel eğitim kurumlarına atanan müzik öğretmenlerine eğitim süreci başlamadan önce özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile ilgili tüm konularda hizmetiçi eğitimler ve seminerler verilmesi,

Bu çalışmanın uygulandığı okulların dışında kalan ve kaynaştırma eğitimi verilen okullarda da benzer konuda araştırmaların yapılabileceği,

Bu araştırma, yapıldığı çalışma grubu ile sınırlı olduğundan farklı yıllarda yine Türkiye genelinde ve konunun daha farklı boyutlarının ele alındığı çalışmaların yapılabileceği konularında öneriler verilebilir.

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). The analysis of music teachers' attitudes towards teaching music for students who need special education. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Kaynakça

- Artan, İ. (2001). Engelli çocukların eğitiminde etkili bir teknik: Müzik. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 43-55.
- Ataman, A. (Ed.). (2005). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Baştürk, S. (Ed.) ve Taştepe, M. (2013). *Evren ve örneklem: Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Çakır Doğan, C. (2011). *Türkiye'deki ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelliler için müzik eğitiminin durumu ve öğretim programı model önerisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, P., Sarı, M. M. ve Doğru, S. S. Y. (2015). Türkiye'de ve Avrupa'da 2000-2013 yılları arasında özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış olan müzik eğitimi çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 10-28.
- Diñç Altun, Z. (2017). *Müzik öğretmenlerinin özel öğrencilere karşı tutumlarını ölçmeye yönelik ölçek çalışması*. 3. Uluslararası İpek Yolu Müzik Konferansı'nda sunulan bildiri, Doğu Akdeniz Üniversitesi, KKTC.
- Diñç Altun, Z. ve Eyüpoğlu, G. (2018). Investigating views and practices of music teachers about inclusive education. *Journal of Education and Training Studie*, 6(11), 83-94.
- Eren, B. (2014). Özel eğitimde müziğin kullanımı ve Türkiye'den uygulama örnekleri. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 2593-2597.
- Eripek, S. (2013). *Özel Eğitim* (5. baskı). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1824, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 946.
- Ersoy, E. (2013). Nicel araştırma yöntemleri. S. Baştürk (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (s. 341-373). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Günümüzde insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karabulut, H. A., Karabulut, A. ve Yıkmış, A. (2016). Özel eğitimde müziğe yönelik Türkiye'de 2005-2015 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin gözden geçirilmesi [Özel Sayı]. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 2323-2338.
- Kutlu, M. (2018). *Ortaokullar ve özel eğitim uygulama okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ilişkin görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2006). *Özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özsoy, Y., Özyürek, M. ve Eripek, S. (2002). *Özel eğitime muhtaç çocuklar: Özel eğitime giriş*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Sümbüloğlu, K. (1993). *Biyoistatistik*. Ankara: Özdemir Yayıncılık.
- Turan, D. (2006). *Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- URL-1, https://ttkb.meb.gov.tr/mebiys_dosyalar/2014_10/02113508_11_sura.pdf XI. Milli Eğitim Şurası. 7 Mayıs 2017.
- URL-2, https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni_Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf Müzik Öğretmenliği Lisans Programı. 19 Mayıs 2018.

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Extended abstract in English

Deficiencies or retardations may be observed on the growth of some individuals related with both before and after the birth. A number of problems arising during the interaction of these shortcomings with the environment become obstacles. Obstacle; “the situation of not being able to act the required role in society depending on age, gender, social and cultural Due to the inadequacy of the individual, as long as he lives. (MEB, 2006, s. 6). In our country, trainings are given to help the disabled individual to realize these roles.

It is important to provide individuals with special needs to meet their individual needs, to help them to keep up with the society, to develop self-care skills, to make them feel happy, to improve their social skills, to improve communication skills, to increase self-confidence of them and to be aware of their existence as an individual in life. While the teacher is an indispensable element of education; the form of teaching of teacher and former education received by teacher are also very important in the process of reflecting information. Therefore, teachers of individuals in this category should have the necessary knowledge and experience on how to educate these private individuals.

In the education of children who need special education, music is very important together with all other fields. So that, It is significant that; music teachers who are assigned to special education schools have sufficient knowledge about the special situations of children, have the knowledge and skills to organize the children's music lesson plans as necessary, have been creative to teach these children's success in their plans, they produce their own materials when necessary, have been able to use different methods and techniques, have been able to use special education courses in the Music Education Programs of Education Faculties and transfer them to the children who need special education, and because of absence of special education course in the music education programs of the faculties of education before 2007; it is important to research that the music teacher candidates' positive and negative attitudes without education of these special courses, their ability to change behaviour towards the benefit of special children, capability of learning the gains determined in the plans and their preparation of them for life.

Teachers who work in special education practices and business practices were used in this survey, which aimed to determine the attitudes of music teachers towards students who require special education, as well as teachers attitudes towards special education, using the survey model from the descriptive researches, “purpose sampling”.

The study group of the research consisted of 80 music teachers who work in special education centers and vocational training centers in Turkey. The data obtained from the study was analysed by using descriptive analysis method, using SPSS (Statistical Package for Social Sciences, for Windows 22.0 program).

The results of the survey revealed that the majority of the music teachers who participated in the research were women and most of them had graduated from music teaching departments of education. Although the majority of the teachers had 16-20 years of experience of working in the education field, they did not have enough information for the students in need of special education. Of the 80 music teachers who participated in the study, only 12 received special education courses and 41 of them attended in-service training of special education. However, only 54 of the teachers considered themselves adequate enough to give music lessons to students in need of special education, whilst the remaining 26 did not.

Düzbastılar, M., Eyüboğlu, G. (2019). The analysis of music teachers' attitudes towards teaching music for students who need special education. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(4), 384-404.

Therefore, this situation is needed to be investigated and is considered worth to research. It was determined that the general attitudes of the teachers towards the students in need of special education did not differ according to their status in undergraduate internships, length of service, gender, getting special education in the undergraduate period, the type of school studied and their participation in any in-service courses related to special education. However, the scale study of Dinç-Altun (2017) differentiated in terms of gender, type of school study, status of receiving special education course during the undergraduate period, and attendance to in-service course, while it was proceeding equal on other sub-areas.

Furthermore, there is no relationship between teachers' demographics and attitudes, their general attitude levels are high, and teachers with high levels of formation competencies and attitudes considered themselves sufficient to teach these students. The majority of the teachers believe the students in need of special education have the ability to do well in music, however there are some obstacles which they may face. The majority of the teachers do not know how to measure their achievements in class or grade these students. Moreover, they are unsure if special needs student should attend schools where there are other students with the same needs, or in normal education. Some of the teachers who received special needs education, learned how to recognize a child in need, classroom management, effective communication and students to be able to give them musical behaviour, lesson planning (Bep, Böp), and different methods and techniques. The most common fear when teachers are assigned to special education schools is anxiety, concern, helplessness and confusion. The reason for this, is the lack of teaching and information regarding special education which creates a sense of insufficiency and too little knowledge on what to do. However, some teachers try to accumulate knowledge using the help of special education teachers and use this in their own classes. On the other hand, some teachers who have been in education for years have been unable to communicate with children special needs and did not get used to special education. Again, the lack of education, lack of knowledge of teaching methods and techniques and lack of learning capacity makes teachers feel insufficient to teach these children. Lastly, in the future, music teachers who will be working in private education institutions have to be educated about the subject and participate in seminars to develop themselves. It is also necessary to be able to recognize students' individual differences and adapt their plan and programs in accordance to them. They must learn to be patient, determined, loving and to always stay away from prejudice.